

**Posolstvo Svätého Otca Benedikta XVI. k 41. svetovému dňu
spoločenských komunikačných prostriedkov**

Deti a komunikačné prostriedky: výzva pre výchovu

20. mája 2007

Milí bratia a sestry!

1. Téma 41. svetového dňa spoločenských komunikačných prostriedkov Deti a komunikačné prostriedky: výzva pre výchovu nás vedie k zamysleniu sa nad dvoma veľmi dôležitými témami, ktoré navzájom úzko súvisia. Prvou je výchova detí a druhou – možno menej zrejmou, no nemenej dôležitou – je výchova médií.

Komplexné výzvy, ktorým musí súčasná výchova čeliť, sú často spojené s rastúcim vplyvom médií v našom svete. Médiá, ako aspekt fenoménu globalizácie, navyše podporované rýchlym rozvojom technológií, silne determinujú kultúrne prostredie (porov. Ján Pavol II., apoštolský list Rýchly rozvoj, 3). Existujú hlasy, ktoré tvrdia, že formačný vplyv médií vo výchovnom procese súperí s vplyvom školy, Cirkvi a možno dokonca aj rodiny. „Pre mnoho ľudí je skutočné to, čo médiá predkladajú ako skutočné“ (Pápežská rada pre spoločenské komunikačné prostriedky, *Aetatis novae*, 4).

2. O vzťahu medzi deťmi, médiami a výchovou možno uvažovať z dvoch hľadísk: z hľadiska výchovy detí zo strany médií a výchovy detí k tomu, aby vedeli náležite reagovať na médiá. Vzniká tu istý druh vzájomnej prepojenosti, ktorá poukazuje na zodpovednosť mediálneho priemyslu a na potrebu aktívnej spoluúčasti, ale aj kritiky zo strany čitateľov, divákov a poslucháčov. V tejto situácii hrá vhodná výchova detí k správne používaniu médií podstatnú úlohu pre ich kultúrny, morálny a duchovný vývoj.

Akým spôsobom treba toto spoločné dobro chrániť a podporovať? Za výchovu detí k selektívnemu používaniu médií sú zodpovední rodičia, Cirkev a škola. Najdôležitejšia je tu však úloha rodičov. Oni majú právo a povinnosť zaistiť rozumné používanie médií, pričom formujú svedomie svojich detí, aby boli schopné správne a objektívne usudzovať a aby ich

potom tento úsudok viedol k prijatiu alebo odmietnutiu predkladaných programov (porov. Ján Pavol II., apoštolská exhortácia Familiaris consortio, 76). Pri napĺňaní tejto úlohy má rodičov povzbudzovať a pomáhať im škola i farské spoločenstvo, aby si mohli byť istí, že túto náročnú, hoci vďačnú stránku rodičovstva podporuje celé spoločenstvo.

Mediálna výchova má byť pozitívna. Keď deťom predložíme to, čo je esteticky a morálne na vysokej úrovni, pomôže im to rozvíjať si schopnosť hodnotiť, byť rozvážnymi a vedieť rozlišovať. Tu je dôležité uvedomiť si, že najdôležitejší je príklad rodičov, ale tiež užitočnosť oboznamovania sa mladých s klasikmi detskej literatúry, maliarstva a vážnej hudby. Zatiaľ čo populárna literatúra má v kultúre stále svoje miesto, pokušenie vyvolávať senzácie nemožno na miestach výučby pasívne akceptovať. Krása, akoby odraz božského, inšpiruje a oživuje srdcia a mysle mladých, pokým oškľivosť a vulgárnosť majú na ich postoje a správanie devastujúci vplyv.

Tak ako výchova vo všeobecnosti, aj výchova vo vzťahu k médiám si vyžaduje cvik v uplatňovaní slobody. Ide o náročnú úlohu. Príliš často sa totiž sloboda predstavuje ako neprestajné vyhľadávanie potešenia a nových zážitkov. To je však odsúdenie, nie oslobodenie! Pravá sloboda by nikdy neodsúdila jedinca – najmä dieťa – k nenásytnému vyhľadávaniu novostí. Vo svetle pravdy sa autentická sloboda prežíva ako definitívna odpoveď na Božie „áno“ ľudstvu, ktoré nás povoláva, aby sme si – nie neuvážene, ale na základe slobodného rozhodnutia – vybrali všetko, čo je dobré, pravdivé a krásne. Rodičia sú strážcami tejto slobody svojich detí a keď im postupne dávajú čoraz väčšiu slobodu, vedú ich k hlbokkej radosťi zo života (porov. Príhovor na V. svetovom stretnutí rodín vo Valencii, júl 2006).

3. Túžbu vychovávať deti v súlade s hodnotami krásy, pravdy a dobra, vychádzajúcu rodičom i učiteľom priamo zo srdca, môže mediálny priemysel podporiť iba v tej miere, v akej podporuje fundamentálnu dôstojnosť ľudskej bytosti, pravú hodnotu manželstva a rodinnej lásky, ako aj pozitívne výdobytky a ciele ľudstva. Preto nielen rodičia, ale aj tí, ktorí majú zmysel pre občiansku zodpovednosť, považujú za mimoriadne dôležitú a naliehavú potrebu zapojenia sa médií do efektívnej výchovy a rešpektovania etických hodnôt z ich strany.

Hoci mnohí mediálni pracovníci hovoria, že chcú robiť to, čo je správne (porov. Pápežská rada pre spoločenské komunikačné prostriedky, Etika v spoločenskej komunikácii, 4), treba konštatovať, že pracovníci z tohto odvetvia musia čeliť „psychologickým tlakom a osobitným etickým dilemám“ (Aetatis novae, 19), lebo sú občas svedkami toho, ako komerčná súťaživosť núti mediálnych tvorcov znižovať štandard. Každá snaha produkovať programy – vrátane animovaných filmov a video hier – , ktoré v mene zábavy oslavujú násilie, ukazujú antisociálne

správanie alebo banalizujú ľudskú sexualitu, je perverzná, o to viac, ak sú tieto programy určené deťom alebo mladistvým. Ako vysvetliť takúto „zábavu“ mnohým nevinným mladým ľuďom, ktorí sú skutočnými obeťami násilia, vykorisťovania a zneužívania? V tejto súvislosti by bolo dobre, aby sa každý zamyslel nad kontrastom medzi Kristom, ktorý „(deti) objímal, kládol na ne ruky a požehnával ich“ (Mk 10, 16) a tým, kto pohoršuje jedného z týchto maličkých, lebo „tomu by bolo lepšie, keby mu zavesili mlynský kameň na krk“ (Lk 17, 2). Preto znova apelujem na ľudí nesúcich zodpovednosť za masmediálny priemysel, nech vedú a povzbudzujú producentov k tomu, aby chránili spoločné dobro, napomáhali pravdu, obhajovali ľudskú dôstojnosť jednotlivca a posilňovali úctu voči potrebám rodiny.

4. Samotná Cirkev, vo svetle posolstva spásy, ktoré jej bolo zverené, je aj učiteľkou ľudskosti a víta možnosť ponúknuť rodičom, vychovávateľom, pracovníkom médií i mladým svoju pomoc. Farnosti a programy na školách by dnes mali byť predvojom, pokiaľ ide o výchovu vo vzťahu k médiám. Cirkev sa chce predovšetkým podeliť o svoj pohľad, v ktorom je ľudská dôstojnosť centrom každej pravej komunikácie. „Pozerám sa Kristovými očami a môžem druhému dať viac, než sú len najnevyhnutnejšie veci: môžem mu darovať láskavý pohľad, ktorý potrebuje“ (Deus caritas est, 18).

Vo Vatikáne 24. januára 2007, na sviatok svätého Františka Saleského.

Benedikt XVI.